

ДЕТЕРМІНАНТИ НЕЙТРАЛІЗАЦІЇ РИЗИКІВ ТА ЇХ ВПЛИВУ НА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ПЕРЕРОБНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

Костюк Микола Васильович

*здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
Таврійського державного агротехнологічного університету
імені Дмитра Моторного*

Конкурентоспроможність переробної промисловості будь-якої країни визначається її здатністю нарощувати обсяги виробництва при постійних деструктивних коливаннях ризиків, які забезпечують відмирання застарілих форм і методів життєздатності цілісної системи економічних відносин між учасниками ринку. Ризик особливо вразливий для цілісних об'єднань переробних підприємств, оскільки вплив циклічних макроекономічних коливань призводить до кризи економічного генезису агропереробного комплексу.

Детермінанти нейтралізації ризиків в об'єднаних підприємствах переробної промисловості в цілісній системі економічних відносин є першочерговим завданням держави, яка регулює внутрішню стратегію конкурентоспроможності в інтегрованому макросередовищі. На жаль, цю тенденцію неможливо точно спрогнозувати та достовірно оцінити навіть за наявності великого масиву індикаторів та інструментів діагностики економічного розвитку. Водночас інструментарій діагностики функціонування переробної промисловості в інтегрованій системі економічних відносин не визначає важелі їх сталого розвитку в умовах невизначеності конкурентного середовища.

Застосування цієї практики за наявності відповідної теоретико-методологічної бази, адаптованої до реалій діяльності підприємств переробної промисловості та їх об'єднання в цілісну систему господарських зв'язків, може мати подвійну користь як для інтегрованих підприємств та їх стейкхолдерів – як з точки зору координації виникаючих ризиків в їх економічній системі, так і в потенціалі їх ресурсної системи, формування достатнього обсягу ресурсного забезпечення, рівня прибутковості та економічного зростання. Розвиток економічних зв'язків у ланцюгах взаємодії суб'єктів переробної промисловості спрямований на інтеграцію процесів виробничо-технологічних циклів, що забезпечують потенціал їх функціонування та конкурентоспроможність [11]. Відповідно до концепції теорії вартості значення стимулюючих елементів виробництва в забезпеченні конкурентоспроможності суб'єктів переробної промисловості

розподіляється у вигляді наступних елементів [4; 6]: дохід на вкладений капітал (частка прибутку, що розподіляється на власників, державу, на фонди нагромадження та споживання, на амортизацію, на дохід власника землі); за доходами працівників; у частині доходів, що передаються на суспільні потреби, на непрямі податки у складі ринкової ціни. При цьому методологічною основою забезпечення моделі конкурентоспроможності суб'єктів переробної промисловості є розрахунок додаткової вартості в ланцюзі поставок сільськогосподарської сировини для збільшення обсягів переробки [5].

Розрахунок доданої вартості об'єднує показники «Input-Output» у потоці двосторонньої взаємної вигоди між сільськогосподарськими підприємствами та суб'єктами переробної промисловості. Створення міжгалузевих ланцюгів поставок сільськогосподарської сировини та її переробки визначається на рівні країни в процесі розподілу праці, що можна оцінити за показником частки проміжного імпорту в експорті, який зазвичай є вищим за систему економічних відносин [3]. Методологічний інструментарій розрахунку доданої вартості в ланцюзі поставок сільськогосподарської сировини для збільшення обсягів переробки включає в себе такі показники: показники участі суб'єктів переробної промисловості в глобальних ланцюгах створення вартості; показники поступової інтеграції сільськогосподарських підприємств у ланцюгову систему суб'єктів переробної промисловості; показники зворотної інтеграції; показники походження доданої вартості суб'єктів переробної промисловості у валовому експорті та кінцевому попиті; показники доданої вартості у вітчизняному експорті [8; 9].

Зацікавлені учасники міжгалузевої інтеграції націлені на формування цілісної системи економічних відносин, що нейтралізують ризики на основі комплексу взаємодіючих компонентів, які багатофакторно впливають на конкурентоспроможність переробної промисловості, зокрема [7]: нейтралізація ризиків конкурентоспроможності послуг із постачання сільськогосподарської сировини за критеріями оцінки (ціна, якість, вартість), нейтралізація ризиків ресурсного потенціалу (технології, фінанси, інформація, персонал), нейтралізація ризиків післяпродажного обслуговування, нейтралізація ризиків конкурентоспроможності організаційного потенціалу (організаційна структура, організаційна спільна взаємодія зацікавлених сторін, організаційна форма управління, функціональна структура), нейтралізація ризиків конкурентоспроможності комунікаційних відносин. (з постачальниками, інвесторами, споживачами, контактними об'єктами), нейтралізація ризиків конкурентоспроможності системи управління (механізм управління, етап управління, здатність формувати та використовувати можливості, прогнозувати ритмічність та своєчасно реагувати на зміни, розробка та забезпечення підсистем управління) і стратегічний напрямок управління).

Детермінанти нейтралізації вплив ризиків виробництва на конкурентоспроможність переробної промисловості мінімізують високу динаміку інформаційної асиметрії, що актуалізує проблеми цілісної системи економічних відносин між суб'єктами у разі непередбачуваних змін у сукупності факторів зовнішнього середовища [10]. Це дає змогу виявити причини, що призводять до кризових явищ, а відповідно й до необхідності впровадження антикризових заходів у переробній промисловості з метою нівелювання конфліктів у галузях та підгалузях агропромислового комплексу (відсутність або неякісна стратегія і тактика дій щодо недобросовісної конкуренції, що призводить до непередбачуваності ситуації в рамках антикризового управління ризиками), з метою очищення ринку від слабких конкурентів і розвитку стабільної продовольчої системи в країні [1; 12]. Неможливість оперативної оцінки альтернативні сценарії детермінованого впливу ризиків на конкурентоспроможність підприємств переробної промисловості обмежує прискорення економічних процесів і зв'язків між ними відповідно до встановлених правил і норм регулювання стабільного виробничого та технологічного циклу [2; 3].

Список використаних джерел:

1. Dubynska O.S. The essence and features of the concept of «crisis» in the organizational and production sphere of the enterprise. *Current economic problems*. 2010. № 4(106). P. 102–108.
2. Hermann A. The Systemic Nature of the Economic Crisis the Perspectives of Heterodox Economics and Psychoanalysis. London; New York : Routledge, 2015. 147 p.
3. Гринчуцький В.І., Блащак Б.Я. Харчова промисловість України: сучасний стан, тенденції та перспективи. *Інноваційна економіка*. 2018. № 9-10. С. 51–60.
4. Хрипюк В.І. Харчова промисловість України: ретроспективний аналіз та сучасні проблеми розвитку. *Економіка агропромислового комплексу*. 2018. № 9. С. 77–86.
5. Коваленко О.В. Додана вартість у контексті національної продовольчої безпеки. *Економіка і держава*. 2018. № 4. С. 98–102.
6. Lendiel M.A., Zhulkanych O.M. Specifics of inter-sectoral organizational and economic relations in agro-industrial production: analytical aspect. *Scientific Bulletin of Mu-kachevo State University*. 2015. № 2(1). P. 42–48.
7. Неганова В.П., Смелик Н.Л. Динаміка трансформації економічної системи аграрного сектора. *Журнал економічної теорії*. 2011. № 1. P. 96–103.
8. Nelson O., Mancilla W., Sepúlveda S. Upstream information distortion in the agro food supply chain. *Supply Chain Management: An International Journal*. 2017. № 22(5). P. 411–423.
9. Prajogo D., Olhager J. Supply chain integration and performance: The effects of long-term relationships, information technology and sharing, and logistics integration. *International Journal of Production Economics*. 2012. № 135(1). P. 514–522.
10. Raisch S., Birkinshaw J. Organizational ambidexterity: Antecedents, outcomes, and moderators. *Journal of Management*. 2008. № 34(3). P. 375–409.
11. Solow R.M. A Contribution to the Theory of Economic Growth. *Quarterly Journal of Economics*. 1956. № 70. P. 65–94.
12. Witteloostuijn A., Wegberg A. Multimarket competition. Theory and evidence. *Journal of Economic Behavior and Organization*. 1992. № 18. P. 273–282.